

Quicksan flora en fauna

Voormalige supermarkt, Heteren

Arnhem, 27 januari 2015

Colofon

Titel	: Quicksan flora en fauna
Subtitel	: Voormalige supermarkt, Heteren
Projectnummer	: 14.129
Datum	: 27 januari 2015
Veldonderzoek	: E.W.A. Janssen
Auteur(s)	: E.W.A. Janssen
Goedgekeurd door	: T. Kooij
Opdrachtgever	: Greenhouse Advies, Huissen
Contactpersoon	: Mevr. B. Versteeg

Bezoekadres	: Tivolilaan 205, Arnhem
Postcode	: 6824BV
Postbus	: 2, (6800AA)
Telefoon	: 026-8454583

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Flora- en faunawet	5
2.2 Natuurbeschermingswet 1998	7
2.3 Ecologische Hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland.....	8
3. Gebiedsbeschrijving.....	9
3.1 Gebiedsbeschrijving.....	9
3.2 Voorgenomen ingreep	10
4. Onderzoeksmethode.....	12
4.1 Bronnenonderzoek	12
4.2 Veldonderzoek	12
4.3 Uitwerking en rapportage	12
5. Resultaten	14
5.1 Gebiedsbescherming	14
5.1.1 Natura 2000.....	14
5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland	14
5.2 Soortbescherming (Flora- en faunawet)	15
5.2.1 Grondgebonden zoogdieren	16
5.2.2 Vleermuizen.....	16
5.2.3 Vogels	18
5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen	19
5.2.5 Flora.....	20
5.2.6 Ongewervelden	20
6. Conclusies en aanbevelingen.....	21
6.1 Gebiedsbescherming	21
6.2 Soortbescherming	21
6.2.1 Grondgebonden zoogdieren	21
6.2.2 Vleermuizen.....	21
6.2.3 Vogels	21
6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen	21
6.2.5 Flora.....	22
6.2.6 Ongewervelden	22
Bronnen	23
Literatuur	23
Websites	23

1. Inleiding

De voormalige supermarkt gelegen aan de Onze Lieve Vrouwestraat en de Hoenderkamp te Heteren is leegstaand en zal grotendeels gesloopt gaan worden. Een en ander zal worden herbestemd tot woningbouw.

Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving. De bebouwing en groene elementen kunnen als rust- of verblijfplaats dienen voor verschillende diersoorten. Veel dieren en planten zijn middels de Flora- en faunawet beschermd. Om inzichtelijk te krijgen of voor het uitvoeren van de werkzaamheden een ontheffing nodig is in het kader van de Flora- en de faunawet, is het noodzakelijk om te weten of er beschermde dieren en/of planten op het terrein voorkomen.

Mogelijk liggen er beschermde gebieden in de directe omgeving van het terrein waarop de ingreep effect kan hebben. Dit is van belang te weten in verband met de Natuurbeschermingswet.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een quickscan. Het betreft een beoordeling van de huidige en potentiële aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren op de onderzoekslocatie en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden. De quickscan vindt plaats op grond van bronnenonderzoek en een terreinbezoek. Tijdens het terreinbezoek is een inschatting gemaakt van welke soorten voor kunnen komen en welke soorten op voorhand uit te sluiten zijn. Hierbij speelt ook de aard van de ingreep een belangrijke rol.

Deze quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de afwezigheid van soorten. Dit onderzoek betreft geen volledige veldinventarisatie. Mochten er effecten te verwachten zijn van de werkzaamheden op beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, dan wordt een nader onderzoek geadviseerd.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een korte beschrijving van de onderzoeksmethode. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken. Tenslotte worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet. Hoewel het geen wetgeving maar beleid betreft, is in dit hoofdstuk ook een paragraaf over de EHS (Natuurnetwerk Nederland) opgenomen.

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) zijn omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 2:*
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

Tabel 1: De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.

Tabel 2: De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Tabel 3: De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Het Natura 2000-netwerk is opgesteld ter bescherming van belangrijke habitats en soorten in Europa. De wettelijke basis voor de Natura 2000-gebieden zijn de Vogel- en Habitatrichtlijnen (www.eea.europa.eu). In Nederland is de gebiedsbescherming geregeld in de Natuurbeschermingswet. Gebieden die worden aangewezen en beschermd op basis van de Natuurbeschermingswet zijn:

- Natura-2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermde natuurmonumenten
- Gebieden die de Minister van EZ aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van verplichtingen op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn), zoals Wetlands.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000 gebieden.

Activiteiten en projecten binnen een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn. Ook activiteiten en projecten buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn, omdat de wet ook een zogenaamde externe werking kent. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, moet deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

Het bevoegd gezag voor de verlening van de Natuurbeschermingswetvergunning is Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het Natura 2000-gebied ligt.

Er zijn een drietal situaties mogelijk:

- *Zeker geen negatief effect*
Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig
- *Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect*
Verslechterings- en verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
- *Kans op een significant negatief effect.*
Passende beoordeling (zwaardere procedure), Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend. Aan deze vergunning zullen voorschriften en beperkingen, bijvoorbeeld compensatie, verbonden zijn.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland

Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), tegenwoordig Natuurnetwerk Nederland genaamd, is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden, de beschermde natuurmonumenten en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingzones aangelegd.

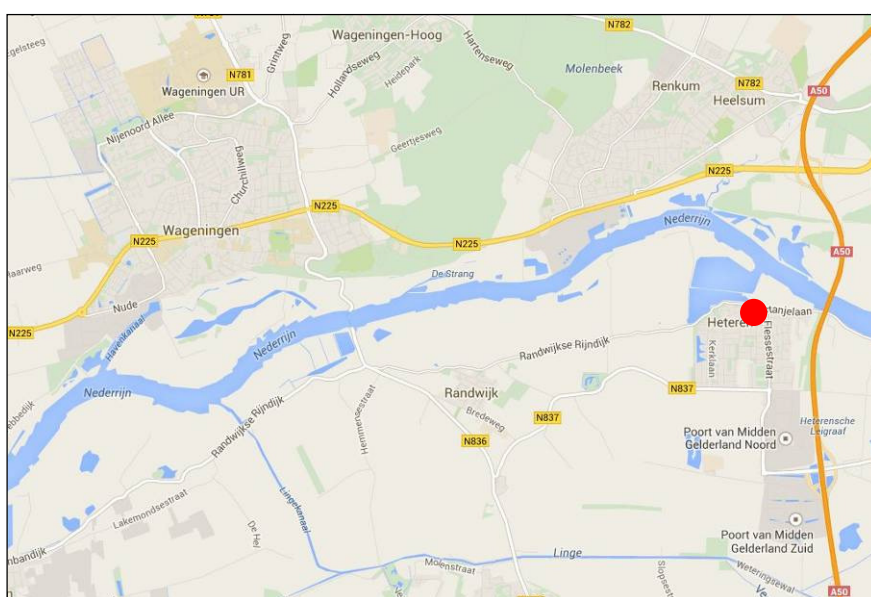
Onderdeel van het Natuurnetwerk zijn Ecologische Verbindingszones (EVZ), die natuurgebieden met elkaar verbinden om het migreren van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken.

Binnen het Natuurnetwerk Nederland geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging en de uitvoering van bepaalde plannen niet mogelijk zijn als daarmee de wezenlijke kenmerken of natuurwaarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De initiatiefnemer moet onderzoek laten verrichten, om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een voormalig supermarkt tussen de Onze Lieve Vrouwestraat en de Hoenderkamp te Heteren. Het te slopen stenen pand is verbonden met enkele woonhuizen en winkels aan de Onze Lieve Vrouwestraat. Betreding is alleen mogelijk via deze woningen. Er is sprake van twee schuine daken met golfplaten; overig deel heeft een plat dak. Het te slopen deel heeft een spouwmuur en twee zoldertjes, waarvan één toegankelijk. Het gebouw is gelegen aan de noordzijde van Heteren en is omgeven door straten en woningen (fig. 1). Er is geen gevelbetimmering. In figuur 2 is het sloopdeel omkaderd, in figuur 3 is een impressie van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (bron: www.googlemaps.com).

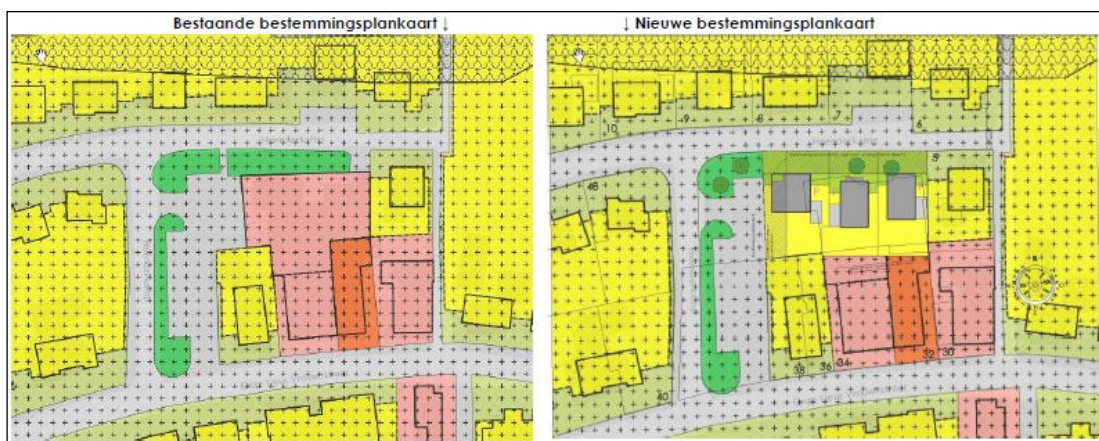
Figuur 2. Het te slopen deel. (bron: www.googlemaps.com).

Figuur 3. Impressie van het plangebied.

3.2 Voorgenomen ingreep

De voormalige supermarkt zal zo spoedig mogelijk worden gesloopt (fig. 2). Het plantsoen met de struiken aan de noordzijde zal vervangen worden door de tuinen van de geplande woningen. Direct aan de westkant van de supermarkt zal een stoep en een stukje plantsoen ingenomen gaan worden door woningbouw. Planten tussen en tegen de panddelen zullen worden verwijderd. Waarschijnlijk zullen tenslotte de twee bomen aan de noordzijde gekapt (en vervolgens gecompenseerd) gaan worden. Een overzicht van de wijziging is in figuur 4 weergegeven.

Figuur 4. Het oude en nieuwe bestemmingsplan.

4. Onderzoeksmethode

Het onderzoek bestaat uit twee delen. Voor het onderzoek is begonnen met een literatuurstudie, gevolgd door een veldonderzoek in het plangebied.

4.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is gebruik gemaakt van de gegevens van internet, zoals telmee.nl. Daarnaast zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd, zoals 'De amfibieën en reptielen van Nederland' (Creemers, 2009).

4.2 Veldonderzoek

De onderzoeklocatie is één maal bezocht op de ochtend van 26 januari, een bewolkte dag met lichte regen en een temperatuur van rond de 5 graden Celsius.

Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.).

Aan de hand van literatuurgegevens en veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze waarden.

4.3 Uitwerking en rapportage

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en de soortbescherming in de Flora- en faunawet. In voorliggende rapportage komen de volgende onderdelen aan bod:

[Oriëntatiefase toets Natuurbeschermingswet 1998 \(gebiedsbescherming\)](#)

Voorliggend onderzoek beschrijft de oriëntatiefase van de toetsing aan de Natuurbeschermingswet.

In een oriënterend onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in de nabijheid van een gebied beschermd volgens de natuurbeschermingswet 1998 (bv. Natura 2000), of ligt er een Natura 2000-gebied binnen de invloedsfeer van de ingreeplocatie, zodat externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn.
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie.
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten
 - b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats
 - c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Hieruit volgt of er een vergunning op grond van de natuurbeschermingswet is vereist. Het wel of niet afgeven van een vergunning wordt beoordeeld door middel van een verstorings- of verslechteringstoets of een passende beoordeling.

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in tabel 1 soorten en de tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet.

Voor de tabel 1 soorten geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of van *werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie paragraaf 2.1).

Voor tabel 2 soorten, en bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting is het mogelijk om met een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode te werken. Als de beschreven maatregelen van een goedgekeurd gedragscode in acht worden genomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

De tabel 3 soorten zijn strikt beschermd. Indien er verbodsartikelen overtreden gaan worden is een ontheffing nodig.

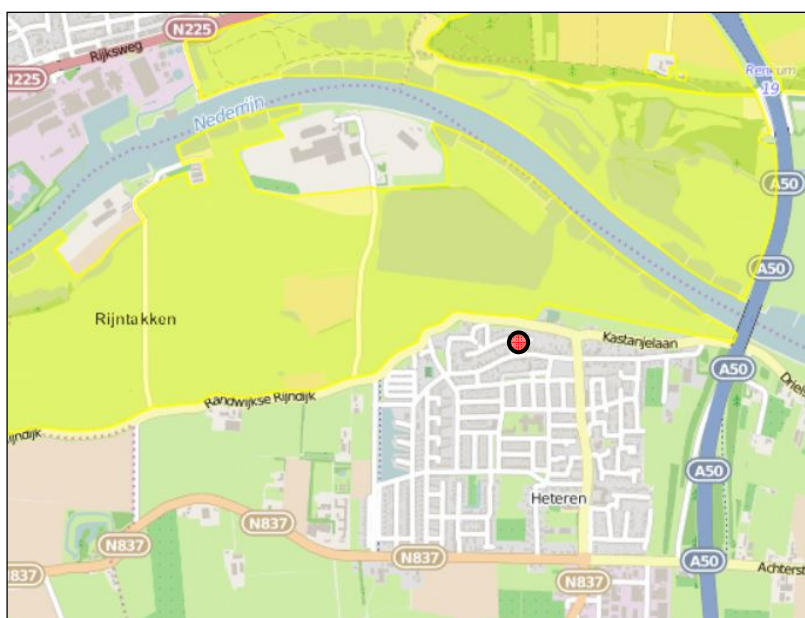
5. Resultaten

De werkzaamheden welke worden uitgevoerd kunnen zowel effect hebben op beschermde gebieden als op beschermde soorten. Aan de hand van literatuurgegevens en het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde natuurwaarden en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze waarden.

5.1 Gebiedsbescherming

5.1.1 Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'De Rijntakken', deze ligt op ca. 100 meter van het plangebied (figuur 5).

Figuur 5. Het plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000-gebied 'De Rijntakken' (geel)

(Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>).

De effectenbeoordeling

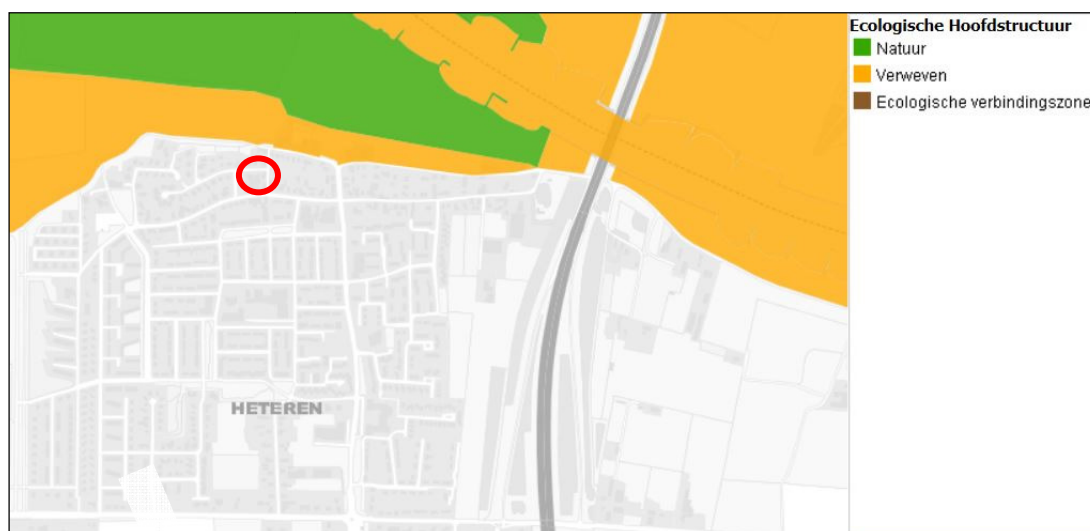
Het plangebied ligt op circa 100 meter afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'De Rijntakken' maar valt gezien de kleinschaligheid van de ingreep (sloop) buiten de invloedssfeer van dit beschermde natuurgebied. Een nadere toetsing aan de Natuurbeschermingswet is niet nodig.

5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur / Natuurnetwerk Nederland

De EHS, of tegenwoordig beter gezegd het Natuurnetwerk Nederland, werd tot voor kort op Rijksniveau vastgelegd, maar op provinciaal niveau door de provincies uitgewerkt. Sinds 2014 zijn de provincies echter ook verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit Natuurnetwerk. In het Natuurpact hebben de provincies met het rijk afgesproken om tot

2027 80.000 hectare natuur in te richten. De provincie beschermt het Natuurnetwerk door middel van het 'Nee, tenzij' - principe: de provincie staat geen nieuwe functies toe, tenzij is aangetoond dat ze niet schadelijk zijn voor de natuur (LNV/VROM, 2006).

Het plangebied ligt niet in de EHS / het Natuurnetwerk Nederland. Zie onderstaande figuur.

Figuur 6. Het plangebied (rood) ten opzichte van de EHS (groen/oranje). Bron: <http://www.gelderland.nl>.

De effectenbeoordeling

Het beschermingsregime van het Natuurnetwerk Nederland is opgebouwd uit verschillende elementen. Het plangebied ligt niet binnen het Natuurnetwerk en betreffend beleid kent geen externe werking. De ingreep kan op basis van het vigerende beleid plaatsvinden.

5.2 Soortbescherming (Flora- en faunawet)

Van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving daarvan. Door middel van het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de te verwachten beschermde soorten in het plangebied. Daarna is onderzocht welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. De werkzaamheden bestaan uit het slopen van een gebouw en de verwijdering van wat bomen en struiken. Sloten of andere wateren zijn in het plangebied niet aanwezig.

Voor de tabel 1 soorten van de Flora- en faunawet (FF 1) geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud of van bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Daarom zullen de FF 1- soorten die in het plangebied kunnen voorkomen wel worden genoemd, maar verder niet in de effectenbeoordeling meegenomen. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (pag. 6).

5.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Bronnenonderzoek

Een aantal grondgebonden zoogdieren zijn in het plangebied of in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Tabel 1 geeft een overzicht van deze soorten.

Tabel 1. Overzicht van grondgebonden zoogdieren die zijn waargenomen, of voor kunnen komen.

soort	Waarneming (literatuur)	Potentieel voorkomend	Beschermingsstatus		
			FF 1	FF 2	FF 3
mol	x	x	x		
bruine rat	x	x	x		
egel	x	x	x		
konijn	x		x		
haas	x		x		
algemene muizensoorten	x	x	x		
eekhoorn	x			x	
steenmarter	x	x		x	
boomarter	x				x

De steenmarter kan in het gebouw aanwezig zijn. Steenmarters vertoeven graag op zolders, boven systeemplafonds, in kelders of in schuren. Meldingen zijn bekend uit onder andere Renkum. Meldingen van eekhoorns en boommarters zijn ook afkomstig van overkant van de Nederrijn en dan met name uit de bosrijke delen.

Veldonderzoek

Het gebouw is onderzocht op openingen waar een steenmarter naar binnen kan en naar eventuele sporen. Deze openingen onder het dak aan de noordzijde waren aanwezig maar binnen zijn geen sporen gevonden. Ook was er geen sprake van holten in de vier bomen op het terrein (noordzijde). Binnen werden enkele muizen- en rattenkeutels aangetroffen. De voormalige supermarkt in deze woonwijk biedt verder geen geschikt biotoop voor eekhoorns of boommarters.

Effectenbeoordeling

Eekhoorns, steenmarters, boommarters of andere middel- tot zwaarbeschermden grondgebonden zoogdiersoorten worden in het plangebied niet verwacht.

5.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen zijn zwaar beschermde zoogdiersoorten die onder tabel 3 vallen van de Flora- en faunawet. Verblijfplaatsen (kraam-, zomer, paar- en winterverblijven) en essentiële vliegroutes en foerageergebieden van deze soorten zijn beschermd en mogen niet worden vernietigd of aangetast.

Bronnenonderzoek

Een aantal vleermuissoorten zijn in de omgeving waargenomen (tabel 2). Volgens verspreidingsgegevens van vleermuizen rond Heteren komen in de omgeving van het plangebied enkele vleermuissoorten voor (Limpens et al. 1997, Haarsma, 2008). Watervleermuis, baardvleermuis en franjestaart zijn enkel waargenomen in winterverblijven aan de overkant van de Nederrijn. Soorten die in het te slopen pand hun verblijfplaats zouden kunnen hebben zijn gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en laatvlieger. De verblijfplaatsen van rosse vleermuis en watervleermuis zijn daarentegen hoofdzakelijk te vinden in boomholten.

Tabel 2. Overzicht van vleermuizen die zijn waargenomen rond Heteren en het deel wat daarvan kan voorkomen in het plangebied.

soort	Waarneming (literatuur)	Potentieel voorkomend	Beschermingsstatus		
			FF 1	FF 2	FF 3
gewone dwergvleermuis	X	X			X
ruige dwergvleermuis	X	X			X
laatvlieger	X	X			X
rosse vleermuis	X				X
watervleermuis	X				X
meervleermuis	X	X			X
franjestaart	X				X
gewone grootoorvleermuis	X	X			X

Figuur 7. Mogelijke toegangen tot verblijfplaatsen van vleermuizen, onder het dak en in de spouwmuur. Ook geven diverse gaten direct toegang tot de binnenruimte.

Veldonderzoek

Er zijn op diverse plaatsen geschikte ruimten aanwezig, met name tussen de golfplaten en het dakbeschot en in de spouw, welke toegankelijk zijn voor vleermuizen (fig. 7). Een gat in de muur maakt het ook mogelijk om direct in het gebouw te komen. In het gebouw zijn enkel muizen- en rattenkeutels aangetroffen en geen sporen van vleermuizen. In de vier bomen aan de noordkant zijn geen holten of anderszins mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig.

Effectenbeoordeling

Er zijn in het gebouw mogelijke voor verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Verblijfplaatsen zijn niet uit te sluiten en zwaar beschermd. Nader onderzoek zal de aan- of afwezigheid in het pand moeten aantonen. Dit verlangt volgens het vigerend 'Vleermuisprotocol 2013' twee bezoeken in de periode 15 mei t/m 15 juli en twee tussen 15 augustus en 1 oktober. De ontheffingsverlener (RVO) toets hieraan.

5.2.3 Vogels

Vogels vallen onder hetzelfde beschermingsregime als de tabel 3 van de Flora- en faunawet en mogen in de broedtijd niet verstoord worden. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden. Daarnaast zijn van enkele vogelsoorten de nesten het hele jaar door beschermd. Op perceelniveau zijn geen vogelgegevens bekend maar er zullen zich ongetwijfeld algemene tuinsoorten in het plangebied bevinden.

Veldonderzoek

Tijdens het bezoek zijn ekster, vink, koolmees, grote bonte specht en merel waargenomen in het plangebied. Er zijn verder geen mogelijk jaarrond beschermde nesten gezien. Wel was er in de nok van het noordwestelijke schuine dak sprake van twee nesten van kauwtjes. Doorgevallen nestmateriaal heeft in de loop van de jaren gezorgd voor een flinke hoop op de zoldervloer.

Figuur 7. Opgehoopt nestmateriaal kauw.

Huismus was ten tijde van het veldbezoek afwezig binnen het plangebied maar kan in de juiste periode aanwezig zijn onder de golfplaten en in de klimop aan de noordoostkant. In de tuinen aan de noordkant van de Hoenderkamp riepen enkele huismussen. De laagbouw met het flauwe dak is ongeschikt voor de gierzwaluw.

Effectenbeoordeling

Het groen in het plangebied, waaronder de struiken, klimplanten en bomen, biedt in het broedseizoen nestgelegenheid aan algemene broedvogels zoals winterkoning, heggenmus en

merel. Vogels met jaarrond beschermde nesten worden op de huismus na in dit gebied niet verwacht. In de bomen was geen sprake van jaarrond beschermde nesten (van bv. uilen/roofvogels). Voor huismus is er echter geschikte nestgelegenheid onder de golfplaten en in de klimop. Ook zijn huismussen zeker in de buurt aanwezig. Een tweetal ochtendbezoeken in de periode 1 april - 15 mei kan de juridische aan- of afwezigheid van huismusverblijfplaatsen aantonen.

5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Er zullen geen werkzaamheden aan sloten of andere wateren plaatsvinden en daardoor zullen er geen negatieve effecten op vissen of amfibieën of hun voortplantingsplaatsen ontstaan. Amfibieën worden in deze woningwijk, op een foeragerende gewone pad of bastaard- of bruine kikker na, niet verwacht. Vissen zijn in de beoordeling verder buiten beschouwing gelaten.

Bronnenonderzoek

Er zijn weinig waarnemingen gevonden van amfibieën en reptielen. Dit is gezien het urbane biotoop, voor reptielen niet verwonderlijk. Van algemene amfibieënsoorten worden wel enkele meldingen gedaan rondom Heteren.

Tabel 3. Overzicht van amfibieën die rondom Heteren zijn waargenomen en/ of voor kunnen komen in het onderzoeksgebied.

soort	Waarneming (literatuur)	Potentieel voorkomend	Beschermingsstatus		
			FF 1	FF 2	FF 3
bastaardkikker	x	x	x		
gewone pad	x	x	x		
bruine kikker	x	x	x		
kleine watersalamander	x		x		

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën en reptielen aangetroffen. Er is een inschatting gemaakt over het gebruik van het plangebied door amfibieën en reptielen. In het plangebied is geen eventueel voortplantingswater van amfibieën aanwezig.

Reptielen houden zich graag op in een structuurrijke vegetatie met open stukken om te zonnen. In het plangebied is geen gevarieerde vegetatiestructuur aanwezig. Het plangebied bestaat voor het grootste deel uit verharding en bebouwing, met daarnaast veel menselijke verstoring.

Effectenbeoordeling

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor (de voortplanting van) vissen, amfibieën of reptielen. Er komen hooguit wel eens algemene zwervende amfibieën als bruine kikker of gewone pad voor. Zwaarder beschermde amfibieën en reptielen worden in het plangebied niet verwacht wegens gebrek aan geschikt habitat.

5.2.5 Flora

Bronnenonderzoek

Er zijn waarnemingen bekend van beschermde planten in of nabij het plangebied: grote kaardebol, aardaker en gewone vogelmelk. Dit zijn algemene beschermde soorten uit de FF-tabel 1 en komen voor rond de dijk of in de uiterwaarden. Niet nabij het slooppand.

Veldonderzoek

Het plangebied bestaat voor een groot deel uit verharding. Het groen van het plantsoen is aangeplant en gecultiveerd. Er zijn daarnaast mogelijkheden voor minder veeleisende soorten als wilde marjolein of tongvaren. Zeker de muur rond de lekkende regenpijp aan de westzijde is zeer geschikt voor tongvaren. Varens zijn echter niet aanwezig. Beschermde soorten zijn dus niet aangetroffen en worden er ook niet verwacht.

Effectenbeoordeling

Beschermde planten zijn niet aangetroffen en worden in het plangebied ook niet verwacht.

5.2.6 Ongewervelden

Bronnenonderzoek

Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelden (met name dagvlinders en libellen) in of zeer nabij het plangebied.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt op het voorkomen van beschermde ongewervelden in het plangebied. Iedere soort is afhankelijk van een bepaald habitat. Deze habitats (met name heide, (laag)veen of grote rivieren) liggen niet in het plangebied.

Effectenbeoordeling

Beschermde ongewervelden worden niet in het plangebied verwacht. Eventueel aanwezige soorten in de uiterwaarden van de Nederrijn zullen bovendien niet nadelig worden beïnvloed door de sloop van de voormalige supermarkt.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

6.1 Gebiedsbescherming

Het terrein van de voormalige supermarkt ligt buiten de EHS / Natuurnetwerk Nederland en het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Invloed op deze beschermde natuurgebieden kan door de sloop van het gebouw worden uitgesloten. Vergunningen of andere vervolgstapen in het kader van gebiedsbescherming zijn niet aan de orde.

6.2 Soortbescherming

Hieronder worden per soortgroep de resultaten en aanbevelingen samengevat.

6.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn geen beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen of te verwachten. Een ontheffing hoeft niet te worden aangevraagd voor deze soortgroep.

6.2.2 Vleermuizen

Binnen het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in het gebouw. Nader onderzoek moet de aan- of afwezigheid aantonen. Dit onderzoek zal, wanneer uitgevoerd volgens de door bevoegd gezag (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) vereiste onderzoeksmethode (het Vleermuisprotocol), plaats moeten vinden in de periode *half mei - 1 oktober* (vier bezoeken 's ochtends / 's avonds).

6.2.3 Vogels

Het plangebied biedt in het gebouw zelf maar ook in struikjes, hagen en bomen potentiële broedplekken voor algemene vogelsoorten. Jaarrond beschermde verblijfplaatsen (nesten) van de huismus zijn mogelijk aanwezig onder de golfplaten van het dak en in de klimophaag van de supermarkt. Nader onderzoek naar de aan- / afwezigheid hiervan wordt geadviseerd. Dit moet plaatsvinden tussen *1 april en 15 mei* (twee ochtendbezoeken), wanneer men de door bevoegd gezag opgestelde methode uit de Soortenstandaard aanhoudt.

Wanneer men struiken of bomen wil verwijderen, wordt geadviseerd dit buiten de broedtijd te doen, buiten de periode half maart-half juli. Ook het verwijderen of ontoegankelijk maken van de kauwennesten mag niet in deze broedtijd plaatsvinden.

6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Er zijn geen beschermde reptielen of vissen in het plangebied aanwezig of te verwachten. Mogelijk foerageert er aangaande amfibieën wel eens een gewone pad of bruine kikker. Voor deze lichtbeschermde soorten, is geen ontheffing vereist bij ruimtelijke ingrepen.

6.2.5 Flora

Beschermde flora is in het plangebied niet waargenomen en wordt bovendien niet verwacht. Mogelijk groeien er niet-beschermde, verwilderde sierplanten in het juiste seizoen. Hiervoor hoeft bij verwijdering geen ontheffing te worden aangevraagd.

6.2.6 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden zijn in het plangebied niet waargenomen en worden gezien het vereiste biotoop, niet verwacht.

Bronnen

Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Ministeries van LNV en VROM en de provincies, 2006. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.
- Creemers., R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS - Nederland, Leiden.
- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, van C. & Wynhoff, I., De Vlinderstichting 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Haarsma, A.-J., 2008. Meervleermuizen rond de IJssel en Nederrijn. VZZ-Rapport 2008.41. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.

Websites

- www.rijksoverheid.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.telmee.nl
- www.google.nl/maps
- www.synbiosis.alterra.nl
- www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol